

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Ольвінська Юлія Олегівна
(підпис)
“ _ ” 202 _ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 051 Економіка
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка»

**НА ТЕМУ: «СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА
ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ВАНТАЖНИХ
ПЕРЕВЕЗЕНЬ»**

Виконавець:

студент 63 групи факультету ФЕУП
Штельмашук Сергій Миколайович

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Ольвінська Юлія Олегівна

ОДЕСА – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ МОРСЬКИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	6
1.1. Основні види та особливості морських перевезень	6
1.2. Правове врегулювання міжнародних морських транспортних операцій.....	16
1.3. Аналіз поточного стану ринку морських вантажних перевезень.....	26
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ А.Р. MOLLER – MAERSK	30
2.1. Інтеграційні процеси та показники їх ефективності.....	30
2.2 Аналіз системи управління ризиками А.Р. Moller – Maersk	41
2.3 Статистичний аналіз основних фінансових показників компанії А.Р. Moller – Maersk	44
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ.....	48
3.1. Основні екологічні проблеми галузі морського транспортування	48
3.2. Стан українського ринку вантажного транспортування	56
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Морський транспорт залишається однією з найефективніших форм перевезення великих обсягів вантажів на довгі відстані. Дослідження цін на морський фрахт дозволяє ефективно аналізувати та визначати оптимальні рішення для економії коштів у сфері логістики та постачання.

Для промислових підприємств і торгових організацій, які залежать від міжнародної торгівлі, збереження конкурентоспроможних цін стає критичним. Дослідження цін на в сфері морського транспортного перевезення надає можливість управління витратами на транспорт і забезпечення ефективної конкуренції на світовому ринку.

Врахування цін на морський фрахт є важливим елементом при розробці стратегій глобальної логістики та оптимізації ланцюжків постачання. Дослідження дозволяє підприємствам побудувати ефективні логістичні рішення для мінімізації витрат та максимізації ефективності.

Отже, дослідження цін на морський фрахт визначається як ключовий елемент стратегічного планування та управління логістикою для підтримки ефективності, конкурентоспроможності та стабільності бізнес-процесів у міжнародному масштабі, тож дана **тема є актуальною** для дослідження.

Метою роботи є виявлення тенденцій розвитку морських вантажних перевезень на прикладі аналізу діяльності провідної морської лінії A.P. Moller-Maersk Group.

Об'єкт дослідження – ринок міжнародних морських вантажних перевезень.

Предмет дослідження – фінансові результати транспортної діяльності компанії A.P. Moller-Maersk Group.

Методичну базу дослідження складають: монографічний метод дослідження наявних інформаційних і літературних джерел, наукових праць, метод описової статистики; економіко-математичні і статистико-аналітичні

методи і прийоми: зведення і угруповання статистичних даних; аналіз рядів динаміки.

Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні *завдання*:

1. Розглянути сутність та різновиди міжнародних морських вантажних перевезень.
2. Провести аналіз ринку міжнародних морських вантажних перевезень.
3. Дослідити економічний стан та результативність міжнародної діяльності підприємства.
4. Оцінити ефективність міжнародних транспортних послуг, що надаються підприємством.
5. Аналізувати структуру та основні принципи функціонування компанії.
6. Розглянути переваги та недоліки, а також ідентифікувати проблеми та перспективи ринку морських вантажних перевезень.
7. Визначити основні ризики, пов'язані з транспортною діяльністю.
8. Проаналізувати вплив військових подій в Україні на сферу морського транспорту в країні.

В процесі написання була використана наступна інформаційна база дослідження: навчальні посібники, присвячені теоретичним аспектам логістики, таких авторів, як Є.М. Безкровний, А. М. Гаджинський, Н.Р. Каменєв, В. Д. Секерін, Б. Умарова і т. д., праці вчених, що займаються питаннями оптимізації діяльності транспортних та транспортно-експедиційних організацій, зокрема, таких авторів, як А. С. Балалаєв, А. М. Голубчик, А.Г. Калпін, А.М. Котенко, Н.Т. Кунда, Т.Г. Логутова, Л.Л. Ніколаєва, М.В. Пеньшин, К. І. 11 Плужников, та ін. Також були використані навчально-практичні посібники, фінансова документація організації, статті з журналів, відомості на сайтах в Інтернеті. Вивчена законодавча і нормативна база, яка відноситься до організації діяльності сфери міжнародних вантажних перевезень.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, представленої трьома розділами, висновку, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні засади статистичного аналізу морських вантажних перевезень, наведено особливості морських перевезень та проведено аналіз поточного стану ринку морських вантажних перевезень.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено аналіз основних показників діяльності компанії A.P. Moller – Maersk, проаналізовано систему управління ризиками та основні фінансові показники.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було проаналізовано основні екологічні проблеми, що пов'язані з морськими транспортними перевезеннями, а також стан вантажного транспортування в Україні.

Основні результати проведених досліджень, висновки і рекомендації представлено на наукових студентських конференціях ОНЕУ та викладені у наукових статтях [52].

ВИСНОВКИ

Сучасна система вантажного морського транспорту є неодмінною складовою міжнародної транспортної інфраструктури. Незважаючи на те, що цей вид транспорту винайдений ще в 3500 р. до н.е., на глобальному рівні досі не встановлено єдиної системи правового регулювання морської логістики. На сучасний момент правова база в галузі морського права базується на чотирьох ключових документах: Гаазьких правилах, Правилах Гаага-Вісбі, Гамбурзьких правилах та Роттердамських правилах.

Однією з основних рис сучасного ринку морського транспорту є його глобалізація. Азія, зокрема Китай, відіграє визначальну роль на світовому ринку морської торгівлі, утримуючи частку в 54% світового товарообігу.

Впровадження контейнеризації вантажів є одним з ключових напрямків для підвищення продуктивності, зменшення витрат на транспортні послуги та покращення якості обслуговування клієнтів. Дослідження свідчать про динамічний розвиток сучасного світового ринку контейнерних перевезень, що сприяє становленню країн у міжнародній транспортній системі та визначає його перспективи.

Пандемія COVID-19 внесла певні труднощі у функціонування морського транспорту, хоча її вплив виявився менш деструктивним, ніж очікувалося. У першій половині 2020 року шок призвів до зменшення обсягів морської торгівлі на 3,8%, але у другій половині відбулося відновлення, і вже в третьому кварталі 2020 року обсяги повернулися до норми як для контейнерних перевезень, так і для вантажів загального призначення.

У галузі морських перевезень, так само, як і в інших секторах, спостерігається активний процес консолідації бізнесу: кількість великих гравців скорочується, а основні операції та активи концентруються в руках зменшеного числа підприємств. Загальна ринкова частка 10 найбільших судноплавних компаній у контейнерному сегменті становить 84,7%. У 2022 році компанія AP Moller - Maersk втратила свої позиції лідера, уступивши

місце компанії MSC. Це пов'язано із стратегічним напрямком Maersk стати інтегральним постачальником послуг, що охоплює не лише морські, а й наземні та повітряні перевезення. Maersk активно розширює свої можливості в наземному транспорті та розвиває термінальну інфраструктуру. Аналіз діяльності компанії виявив ключові проблеми, що виникли у сфері морського транспорту протягом останніх років. На тлі збільшення попиту після пандемії COVID-19 галузь транспортної логістики стикалася із проблемами перенавантаження портів та терміналів, затримками через "вузькі місця", а також нестачею обладнання та потужностей.

У галузі морських перевезень, так само, як і в інших секторах, спостерігається активний процес консолідації бізнесу: кількість великих гравців скорочується, а основні операції та активи концентруються в руках зменшеного числа підприємств. Загальна ринкова частка 10 найбільших судноплавних компаній у контейнерному сегменті становить 84,7%. У 2022 році компанія AP Moller - Maersk втратила свої позиції лідера, уступивши місце компанії MSC. Це пов'язано із стратегічним напрямком Maersk стати інтегральним постачальником послуг, що охоплює не лише морські, а й наземні та повітряні перевезення. Maersk активно розширює свої можливості в наземному транспорті та розвиває термінальну інфраструктуру. Аналіз діяльності компанії виявив ключові проблеми, що виникли у сфері морського транспорту протягом останніх років. На тлі збільшення попиту після пандемії COVID-19 галузь транспортної логістики стикалася із проблемами перенавантаження портів та терміналів, затримками через "вузькі місця", а також нестачею обладнання та потужностей.

Компанія AP Moller - Maersk виступає високоякісним прикладом підприємства, що визначається не тільки фінансовим успіхом, але й важливою соціальною та екологічною відповідальністю. Зростання еко-свідомості стає не лише популярним трендом, але й необхідним елементом на шляху до забезпечення безпечного та здорового майбутнього. Участь великих транспортних корпорацій у розвитку зелених видів палива та електрифікації

процесів виробництва стає ключовою для зменшення ризиків екологічного забруднення. Навіть при блокуванні портів у зв'язку з воєнними діями, українські виробники не відмовляються від морських перевезень, але вчасно змінюють ланцюги поставок, використовуючи найближчі зарубіжні порти. Це свідчить про незамінність, унікальність, перспективність та важливість галузі морського транспортування в світовому товарообігу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alphaliner TOP 100. URL: <https://alphaliner.axsmarine.com/PublicTop100/> (visited dd 21.11.2022)
2. A.P. Moller - Maersk Q1 2022 Interim Report. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/63776be4-8aee-42c4-a8ff-89ee1139cb83>
3. A.P. Moller - Maersk Q2 2022 Interim Report. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/4a8a3caf-29d8-46cd-96a2-3197a7bd8278>
4. A.P. Moller - Maersk Q3 2022 Interim Report. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/1dced02f-6cb7-476c-bc40-2071cfd0e92f>
5. Baughen S.J. Review of Luddecke & Johnson Hamburg Rules // Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly. 1996. Vol. 199. P. 78.
6. Baxi U. Unification of private maritime international law through treaties: an assessment / U. Baxi. – Adyar; Madras : St. Louis Institute Press, 1967. – 91 p.
7. Darabann S., Stefanescu P., Crisan R. Economic Benefits of Developing Intermodal Transport in the European Union, Annals of the University of Oradea: Economic Science. 2012. Vol. 1(2). P. 81–87.
8. International Chamber of Shipping. *Shipping and world trade: driving prosperity*. URL: <https://www.ics-shipping.org/shipping-fact/shipping-and-world-trade-driving-prosperity/> (visited dd 21.11.2022).
9. Giasch J.C. Bills of Lading, Waybills and the Hague-Visby Rules. [Electronic resource]. – Access: http://www.admiraltylaw.com/papers/Bills_of_Lading_waybills_and_HR_Rules.pdf (visited dd 21.11.2022).
10. Global Maritime Issues Monitor 2020. URL: <https://www.maritimeissues.org/#overview>
11. Global Marine Trends 2030. URL: http://www.futurenautics.com/wp-content/uploads/2013/10/GlobalMarineTrends2030_Report.pdf
12. Maersk Annual Report 2020. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/97a03c29-46a2-4e84-9b7e-12d4ee451361>

13. Maersk Annual Report 2021. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/b4df47ef-3977-412b-8e3c-bc2f02bb4a5f> (visited dd 21.11.2022)
14. Maersk Annual Report 2021 Risk management. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/2a423bc9-903e-4c2b-80c0-0b28af4b1e18>
15. Maersk Annual Report 2021 Accounting policies. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/709a7f64-94ce-4b22-96a2-9356b71a9578>
16. Maersk Annual Report 2021 Balance sheet. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/1aaff1bc-259c-4190-b9b6-c49d7cd80d18>
17. Maersk Annual Report 2021 Cash flow statement. URL: <https://investor.maersk.com/static-files/e3075fce-ce57-45dd-bc49-e2b65f712524>
18. Maersk share information. [Electronic resource]. – Access: <https://investor.maersk.com/stock-information/stock-quote-chart>
19. Harris J.W. Laws and Legislation. Maritime Law: Issues, Challenges and Implications. London: Nova Science Publishers, 2011. 196 p.
20. Wanigasekera A. Comparison of Hague — Visby and Hamburg Rules. [Electronic resource]. – Access: http://www.juliusandcreasy.com/inpages/publications/pdf/comparison_of_hague_and_hamburg-AW.pdf (visited dd 21.11.2022).
21. Yiannopoulos A.N. The Unification of Private Maritime Law by International Conventions/ A.N. Yiannopoulos // 30 Low and Contemporary Problems. Spring, 1965. – P.370-399
22. Акимов Н.Н. Конвенционное регулирование международной морской перевозки грузов // Проблемы управления (Минск). 2016. № 4 (61). С. 128-134.
23. Безкровний Є. М., Тихоніна І. І. Технологія морських перевезень. навч. посібник. URL: <https://www.sworld.com.ua/files/uchebnik/ucheb-ua-020.pdf> (дата звернення: 21.11.2022).
24. Бутакова Н.А. Актуальные проблемы регулирования международных морских перевозок грузов на основе Роттердамских правил // Юрист. 2014. No 10. С. 30–34.

25. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2019. № 3. С.85-94
26. Голубчик А.М., Фролов А.О. Транспорт в эпоху коронавируса: попытка анализа теку- щего момента// Вестник транспорта, 2020. №6, с.12-14 (Golubchik A.M., Frolov A.O. Trans- port v e`rohu koronavirusa: popy`tka analiza tekushhego momenta// Vestnik transporta, 2020. №6, s.12-14)
27. Дідик А.О. Сучасні світові тенденції розвитку ринку морських перевезень під впливом COVID-19 / А.О. Дідик // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 14 травня 2021 р.: тези доп. – К.: НАУ-друк, 2021. – С. 181-183.
28. Ерпылева Н.Ю. Актуальные проблемы теории и практики международного транспортного пра- ва // Адвокат. 2003. № 2. С. 33–54.
29. Иванов Г.Г. Морские перевозчики в ожидании новых правил, возможно Роттердамских правил // Транспортное право. 2008. № 4. С. 5–9.
30. Касаткина А.С. Международные перевозки грузов: актуальные проблемы правового регалирования // Право. Журнал Высшей школы экономики. 2016. №2. С. 171-185.
31. Калпин А. Г. Конвенция ООН о договорах полностью или частично морской перевозке грузов (Роттердамские правила) // Право. Журнал Высшей школы экономики. 2010. № 4. С. 85–97.
32. Кизимиров М. В. Тенденции, пути и перспективы развития рынка контейнерных перевозок / М. В. Кизимиров, Т. А. Зайцев // Вестник транспорта. –2020. – № 10. – С. 31-33.
33. Кодекс торговельного мореплавства України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/176/95>
34. Кокин А.С. Международная морская перевозка груза: право и практика М.: Волтерс Клувер, 2007. 584 с.
35. Конвенція ООН з морського права 1982 р. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0005WDC64C>

36. Конвенция Организации Объединенных Наций о морской перевозке грузов «Гамбургские правила» (Гамбург 31.03.1978) КонсультантПлюс [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://base.garant.ru/2540358/> (дата обращения: 21.11.2022).

37. Котенко А. М., Крашенінін О. С., Шапатіна О. О. Удосконалення процесу комбінованих перевезень вантажів. Східно-Європейський журнал передових технологій. 2014. № 4/3(70). С. 4–8

38. Кунда Н. Т. Міжнародні морські перевезення: аспекти правового регулювання. Scientific collection “Interconf”. 2022. №121. С. 325

39. Логутова Т.Г. Морські порти як ключові логістичні центри у розвитку світової торгівлі / Т.Г. Логутова, М.М. Полторацький // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2018. № 20(2). С. 96.

40. Ніколаєва Л.Л., Береза В.В. Світовий фрахтовий ринок як система взаємовідносин у морських перевезеннях. Менеджер. 2018. № 4(81). С. 13-22.

41. Пархоменко І.Н. Морський транспортний комплекс у системі міжнародних економічних відносин/ І.Н. Пархоменко // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2018. № 2(63). С. 16-23.

42. Пащенко Г.С., Шульдінер Ю.В. Перевезення вантажів у контейнерах за умов військового стану та блокування морських портів України. Міжнародна національна транспортна інфраструктура. С. 97-98. – URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/11124/1/Pashchenko.pdf> (дата звернення: 21.11.2022).

43. Петренко О.І. Гринів Н.Т. Дослідження світових тенденцій розвитку морських контейнерних перевезень. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. С.41. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/67_2022/9.pdf (дата звернення: 21.11.2022).

44. Полякова О. М., Шраменко О. В. Сучасні тенденції розвитку транспортно-логістичної інфраструктури в Україні і світі. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. № 58. С. 126–134.

45. Приходько Н. І. Організаційно-правове забезпечення пересування товарів/вантажів на морському транспорті та значення логістичних провайдерів в процесі міжнародного перевезення / Н. І. Приходько, О. В. Логінов // Lex portus. – 2018. – № 4. – С. 67-79.

46. Умарова Б., Ибраева С., Абеуова А. Основи транспортно-експедиційного обслуговування, навч. посібник. URL: <https://library.eiti.edu.kz/book/210.pdf> (дата звернення: 21.11.2022).

47. Суворий експорт 2022: як під час війни продати українське зерно та запобігти продовольчій катастрофі у світі? URL: <https://latifundist.com/spetsproekt/969-suvorij-eksport-2022-yak-pid-chas-vijni-prodati-ukrayinske-zerno-ta-zapobigti-prodovolchij-katastrofi-u-sviti> (дата звернення: 21.11.2022).

48. Способы транспортировки: какой из них лучше всего подходит для вашего груза? URL: <https://mydello.com/%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%8B-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0/?lang=ru>

49. Український зерновий коридор працює: 1,1 млн тонн агропродукції виїхало з України за останній тиждень. Міністерство аграрної політики та продовольства України: веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/news/zernovij-koridor-pracyuye-11-mln-tonn-agroprodukciji-viyihalo-z-ukrayini-za-ostannij-tizhden>

50. Холопов К.В., Соколова О.В. Современные тенденции международного морского судостроения начала XXI в. // Вестник транспорта. – 2004. No2, с. 30-36 (Холопов К.В., Соколова О.В. Sovremennyye tendencii mezhdunarodnogo morskogo sudostroeniya nachala XXI v. // Vestnik transporta. – 2004. No2, s. 30-36);

51. Холопов К.В. Международное частное транспортное право. Анализ норм международного и российского транспортного права. М.: Статут, 2010. 702 с.

52. Штельмашук, С. М. Статистичний аналіз основних показників діяльності компанії A.P. Moller - Maersk [Текст] / С. М. Штельмашук, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 9. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2023. – С. 11 – 17.